

8.6 Roek (*Corvus frugilegus*)

1. Status

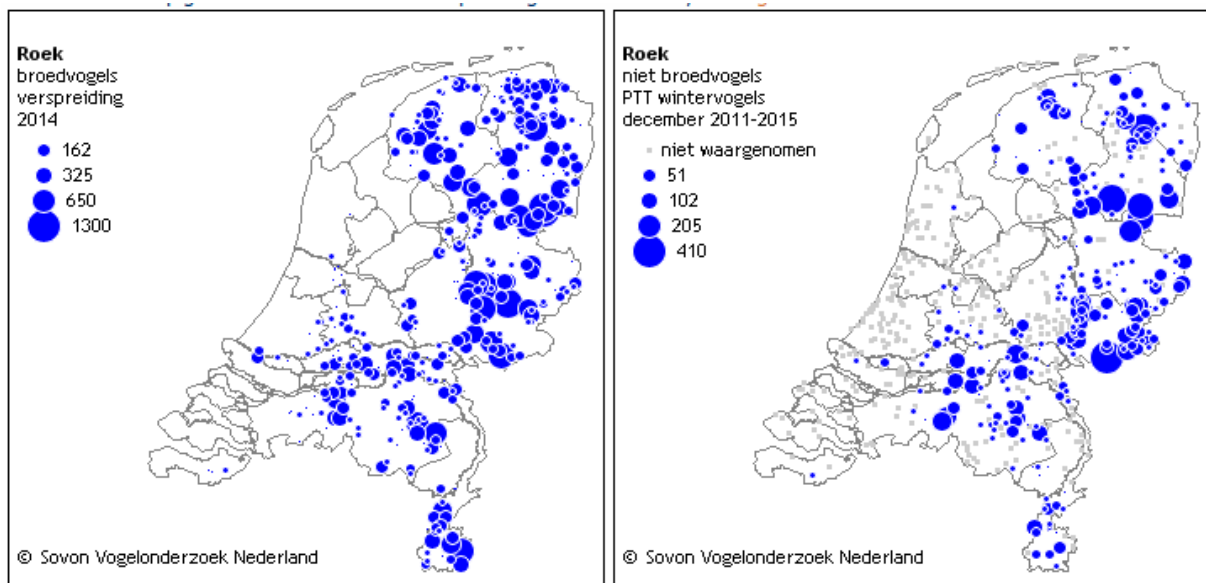
De roek is een provinciaal vrijgestelde soort. De vrijstelling betreft sinds 1 januari 2017 het opzettelijk vangen, doden of verstoren, opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren. De vrijstelling heeft betrekking op de gehele provincie en geldt het gehele jaar, met uitzondering van de periode dat de vogels broeden of niet vlieg-vlugge jongen hebben.

Daarnaast gold tot 1 maart 2017 voor delen van de provincie een ontheffing voor het doden van roeken met het hagelgeweer op percelen waar schade dreigde of voorkwam.

2. Aantal en verspreiding

Landelijk

Volgens Sovon bedroeg de broedpopulatie in Nederland in 2015 47.000-53.000 roeken. In de winter is er sprake van een groot aantal. Figuur 1 toont de landelijke verspreiding als broedvogel in 2014 en als wintervogel in de jaren 2011-2015.

verspreiding (2014) ▾

2014

Deze kaart is gebaseerd op landelijke tellingen van kolonievogels en zeldzame broedvogels (Meetnet Broedvogels). Per atlasblok van 5x5 km is het aantal broedparen gegeven. [Project informatie](#)

PTT wintervogels (december 2011-2015) ▾

2011-2015

Deze kaart is gebaseerd op het Punt Transect Tellingen project (PTT). Weergegeven is het gemiddeld aantal exemplaren per telroute. Routes waar de soort niet is waargenomen zijn apart aangegeven (geen landelijke dekking). [Project informatie](#)

Broedtijd

Door vervolging en onopzettelijke vergiftiging (landbouwbestrijdingsmiddelen) was de Nederlandse stand rond 1970 op een dieptepunt, maar herstelde zich in de periode daarna. Vanaf ongeveer 2000 nemen de aantallen licht af, deels als gevolg van verstoring in verband met overlast en vermeende schade. Door verstoring neigen voorheen grote kolonies ertoe zich over meerdere locaties te verspreiden. De bijna 900 kolonies bestaan meestal uit enkele tientallen tot een honderdtal nesten, de grootste tellen rond 1000 nesten. Zo'n 80% van de Roeken broedt in Gelderland, Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant en Friesland. Vestigingen in het westen van het land, in het verleden niet ongewoon, zijn momenteel schaars maar nemen weer toe.

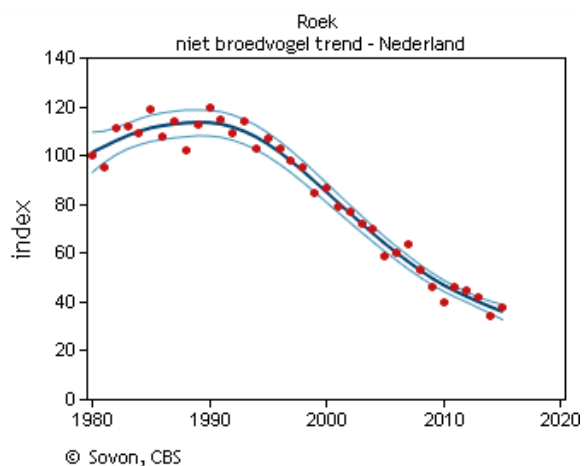
Buiten broedtijd

De verspreiding in het winterhalfjaar overlapt met die in de broedtijd. Nederlandse broedvogels overwinteren nabij de eigen broedplaats, misschien met uitzondering van een deel van de onvolwassen vogels. De instroom van Noord- en Oost-Europese overwinteraars is vanaf ongeveer 1995 aan het droogvallen. Waarschijnlijk overwinteren zulke vogels in toenemende mate in of dichterbij het eigen broedgebied. De afname van Roeken van elders is ook te merken in de trekmaanden maart en, vooral, oktober.

Nederland Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Broedvogels (kolonies en zeldzame broedvogels). Weergegeven is de jaarlijkse populatie-index, gebaseerd op de gehele Nederlandse populatie of aantallen in de belangrijkste broedgebieden. [Project informatie](#)

vanaf 1990: significante afname van <5% per jaar (-)
laatste 10 jaren: significante afname van <5% per jaar (-)

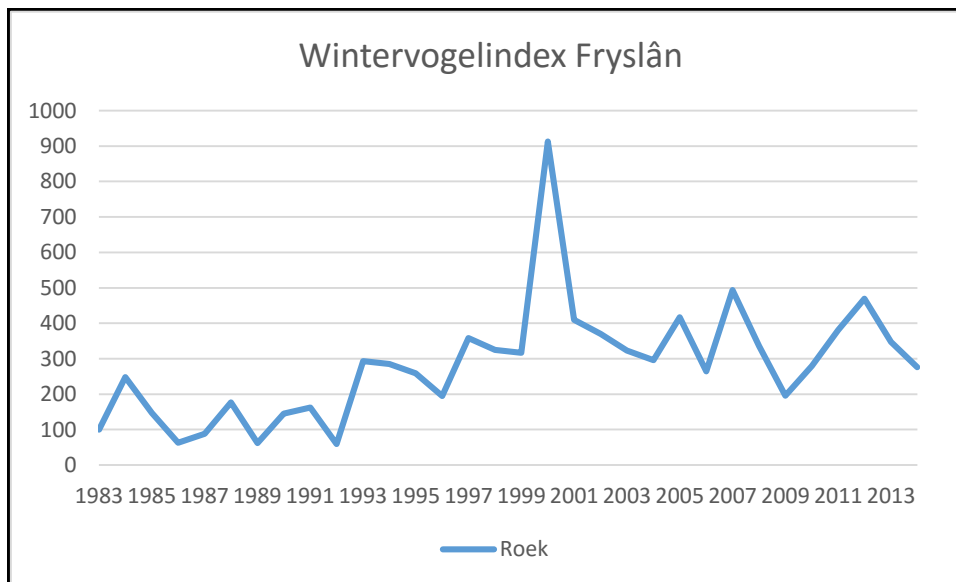
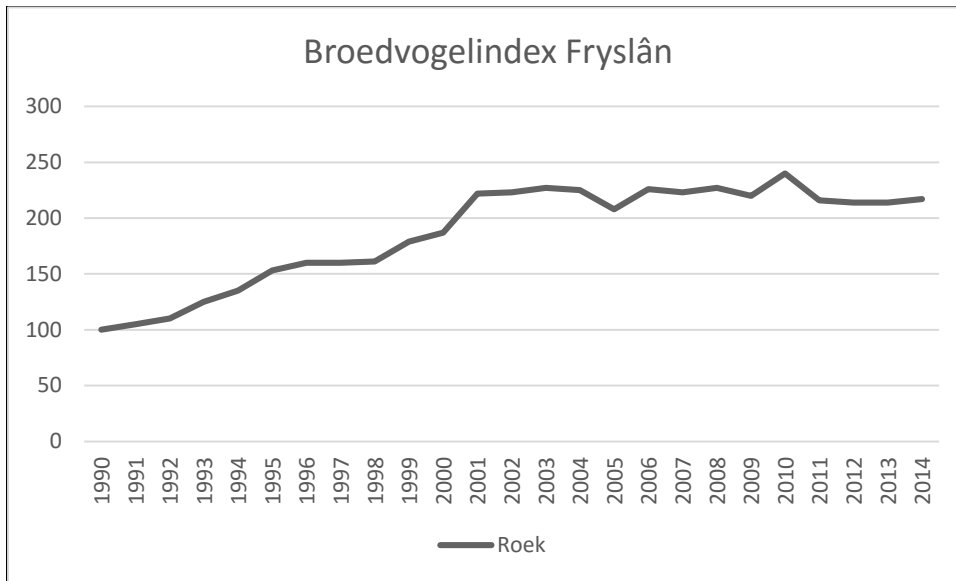
Nederland Deze grafiek is gebaseerd op het Punt Transect Tellingen project (PTT). Weergegeven is de jaarlijkse index van de winterpopulatie in december (rode punten), de trendlijn (donker gekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval [Project informatie](#)

vanaf 1980: significante afname van <5% per jaar (-)
laatste 10 seizoenen: significante afname van <5% per jaar (-)

Landelijk is de roek zowel als broedvogel als niet-broedvogel significant afgenomen.

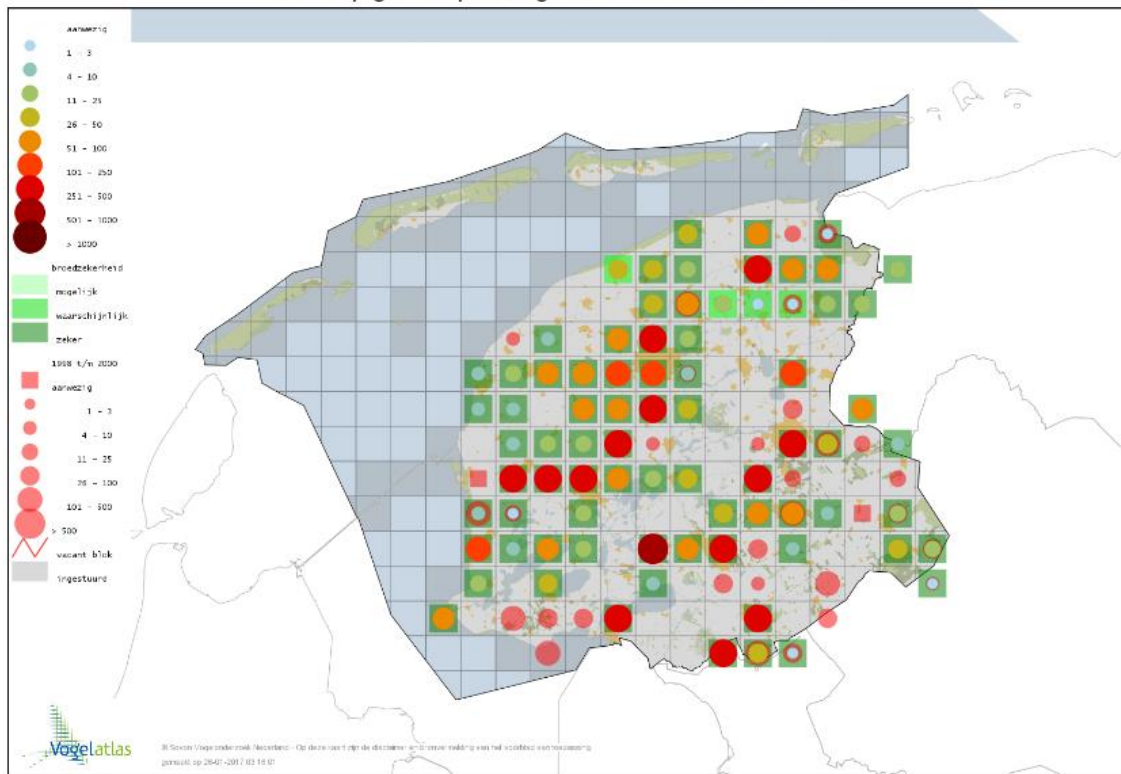
Provinciaal

In Fryslân is bij de roek als broedvogel een matige toename opgetreden sinds 1990 en is de soort over de periode 2004-2014 stabiel. Als wintervogel is er sinds 1983 een matige toename en is de trend sinds 2005 onzeker.

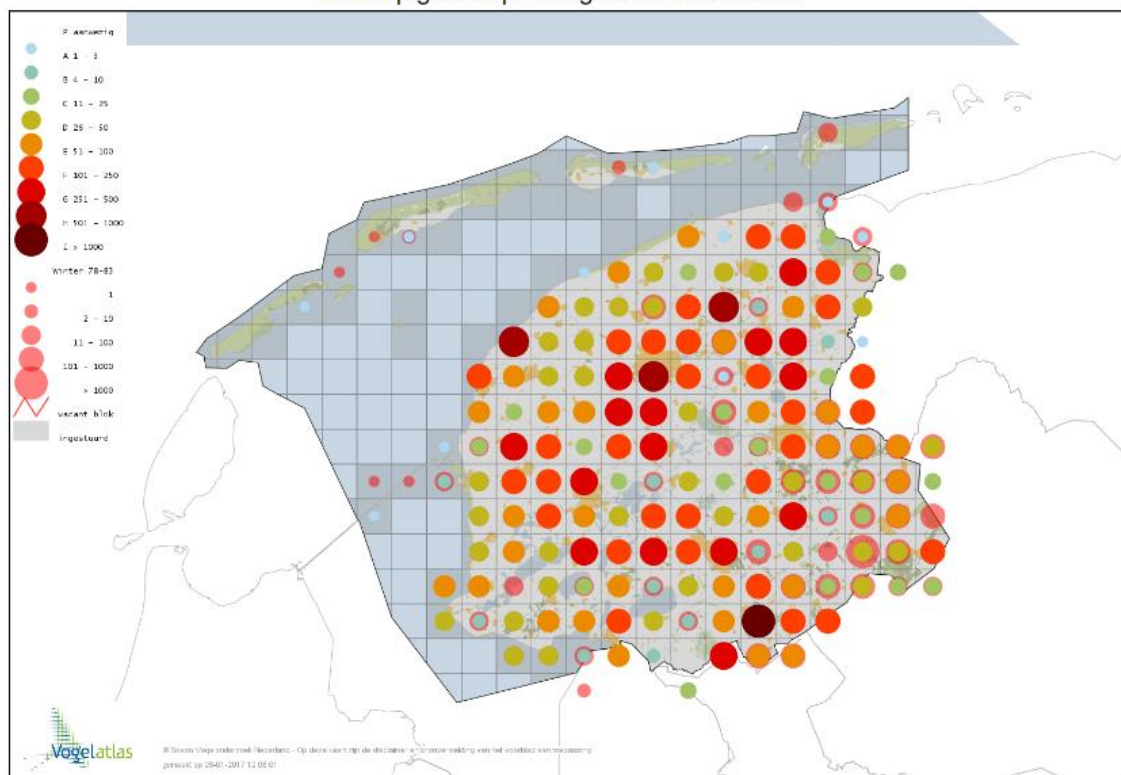

De voorlopige verspreidingskaart van het Atlasproject *van* Sovon toont de provinciale verspreiding van de roek in broedseizoenen *en* winter. de roek komt voor in de gehele provincie Fryslân. Wel is de dichtheid afhankelijk van het landschapstype.

Voorlopige verspreidingskaart Roek broedseizoen

Voorlopige verspreidingskaart Roek winter

Bron: www.sovon.nl/vogelatlas

Volgens Vogel e.a, 2013 is de indicatieve staat van instandhouding (i-Svl) van de roek landelijk als broedvogel matig ongunstig en als niet-broedvogel zeer ongunstig. Volgens bijlage II van de Verordening komt de roek in zodanige aantallen voor, zowel binnen Nederland als de provincie Fryslân dat de staat van instandhouding als 'gunstig' geldt.

Trendtellingen

Op vrijwillige basis voert een deel van de wildbeheereenheden WBE's voorjaarstellingen uit. Deze gaven over de periode 2006-2012 aantallen tussen de 5.000 en 11.000 roeken. Over 2011 en 2013-2014 zijn geen cijfers ontvangen. In het Fauna Registratie Systeem (FRS) staan sinds 2015 de volgende aantallen. De data hebben betrekking op te weinig WBE's en zijn vooralsnog te beperkt om uitspraken te kunnen doen over de ontwikkeling van de populatie. Door de wettelijke verplichting tot het aanleveren van telgegevens zal in de toekomst wel beschikt kunnen worden over voldoende data.

Voorjaargestelling Roek			
WBE	WBE naam	2015	2016
34	Aengewirden-Schoterland	73	0
117	De Dongeradielen	336	613
195	It Butenfjild	191	555
244	De Marne	316	0
247	Drachten en omstreken	0	10
250	Kuinder en Linde	976	872
267	Utingeradeel	0	48
Totaal		1892	2098

3. Schade

Roeken leven in groepen. Ook het foerageren gebeurt veelal in groepsverband. De roek heeft een voorkeur voor de larven van langpootmuggen in grasland (emelten). Deels heeft dit een gunstig gevolg voor de kwaliteit van de graszode. Desondanks kunnen roeken met hun foerageergedrag ook weer zorgen voor schade doordat de grasmatten worden omgewoeld. Verder kenmerkt de roek zich door een ruime keuze aan voedsel. Veel van zijn voedsel vindt hij op landbouwgronden. Daardoor treedt veelvuldig vraatschade op aan geleverd graan, maïs, pas ingezaaid grasland en peulvruchten, maar ook pikschade aan aardappelen en bieten. In de bomenteel veroorzaken zij schade door het uitbreken van scheuten en vraat aan knoppen.

De roek veroorzaakt in Fryslân incidenteel gewasschade. Over de periode 2009-2013 trad tot bijna € 28.000,- per jaar schade op in vooral maïs en in mindere mate in zomergraan; de beschadigde oppervlakte varieerde van 7 tot totaal 30 ha per jaar. Sinds 2012 is de schadeontwikkeling als volgt.

<i>FBE</i>	Fryslân					
<i>diersoort</i>	142 Roek					
<i>Som van taxbedrag_diersoort</i>	Kolomlabels					
<i>Rijlabels</i>	aardappel	grasland, nieuw ingezaaid	mais snijmais	overig	zomergraan	Eindtotaal
<i>2012</i>			€ 27.810			€ 27.810
<i>2013</i>			€ 4.649		€ 329	€ 4.978
<i>2014</i>	€ 8.925				€ 208	€ 9.133
<i>2015</i>		€ 500	€ 39.285			€ 39.785
<i>2016</i>			€ 5.252			€ 5.252
<i>Eindtotaal</i>	€ 8.925	€ 500	€ 76.996		€ 537	€ 86.958

De 'Faunaschade Preventie Kit Kraaiachtigen' van BIJ12-Faunafonds laat zien met welke preventieve maatregelen gewasschade door roeken kan worden voorkomen of beperkt, zie <http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/faunaschade-preventiekit-fpk/kraaiachtigen/>

Doden van dieren mag slechts plaatsvinden nadat passende en doeltreffende preventieve maatregelen zijn ingezet overeenkomstig de beschrijving in dit vastgestelde faunabeheerplan.

Naast landbouwschade kan de roek ook overlast geven door geluid en ontlasting, met name in dorpskernen en op begraafplaatsen. Bestrijding van overlast kan alleen via de gemeente op basis van een roekenbeheerplan.

4. Beheer

Tot 1 januari 2017 was de roek vrijgesteld om te verontrusten, sinds deze datum is de roek provinciaal vrijgesteld van de verboden op opzettelijk vangen, doden of verstoren, opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren.

De vrijstelling heeft betrekking op de gehele provincie op gronden van de grondgebruiker, in of aan diens opstallen of in het omringende gebied. Ze geldt het gehele jaar, met uitzondering van de periode dat de vogels broeden of niet vlieg-vlugge jongen hebben.

Toegestane methoden en middelen zijn geweer, vangkooi, kastval onder voorwaarden, en slag-, snij- of steekwapens. De vrijstelling voor het gebruik van geweer geldt van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang. Slag-, snij- of steekwapens mogen uitsluitend gebruikt worden voor het doden van gewonde dieren;

Door het stellen van voorschriften wordt geborgd dat de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort. Gebruik van de vrijstelling is alleen mogelijk indien de grondgebruiker of uitvoerder de handelingen en het aantal gevangen en/of gedode dieren registreert in het faunaregistratiesysteem FRS. Registratie dient actueel te zijn en minimaal wekelijks te worden bijgehouden. Registratie moet ook de locatie van de handelingen en de gevangen of gedode dieren weergeven.

Naast de provinciale vrijstelling gold van 1 maart 2012 tot 1 maart 2017 voor delen van de provincie en voor bepaalde gewassen een ontheffing voor het doden van roeken met het hagelgeweer op percelen waar schade dreigt of voorkomt. Gelet op de reikwijdte van de provinciale vrijstelling is het niet nodig deze ontheffing te verlengen.

Het Fauna Registratie Systeem (FRS) bevat over 2014-2016 op basis van deze ontheffing de volgende afschotgegevens per WBE en totaal.

WBE	2014	2015	2016	Totaal
De Dongeradielen		0		0
De Lauwers (FR)		9		9
De Marne	0			0
Skasterlan e.o.		8	13	21
Eindtotaal	0	17	13	30

5. Conclusies

- De roek is een provinciaal vrijgestelde soort. De vrijstelling betreft sinds 1 januari 2017 het opzettelijk vangen, doden of verstoren, opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren.
- Daarnaast gold tot 1 maart 2017 voor delen van de provincie ontheffing voor het doden van roeken op percelen waar schade dreigde of voorkwam.
- Gelet op de reikwijdte van de provinciale vrijstelling is het niet nodig deze ontheffing te verlengen.
- Landelijk is de roek zowel als broedvogel als niet-broedvogel significant afgenomen.
- In Fryslân is bij de roek als broedvogel een matige toename opgetreden sinds 1990 en is de soort over de periode 2004-2014 stabiel. Als wintervogel is er sinds 1983 een matige toename en is de trend sinds 2005 onzeker.
- Volgens Vogel e.a, 2013 is de indicatieve staat van instandhouding (i-Svl) van de roek als broedvogel matig ongunstig en als niet-broedvogel zeer ongunstig. Volgens bijlage II van de Verordening komt de roek in zodanige aantallen voor, zowel binnen Nederland als de provincie Fryslân dat de staat van instandhouding als 'gunstig' geldt.
- De roek veroorzaakt in Fryslân incidenteel gewasschade. Over de periode 2009-2016 trad tot bijna € 40.000,- per jaar schade op in vooral maïs en aardappelen.

- De 'Faunaschade Preventie Kit Kraaiachtigen' van BIJ12-Faunafonds laat zien met welke preventieve maatregelen gewasschade door roeken kan worden voorkomen of beperkt. Vangen of doden van dieren mag slechts plaatsvinden nadat passende en doeltreffende preventieve maatregelen zijn ingezet overeenkomstig de beschrijving in dit vastgestelde faunabeheerplan.
- Naast landbouwschade kan de roek ook overlast geven door geluid en ontlasting, met name in dorpskernen en op begraafplaatsen. Bestrijding van overlast kan alleen via de gemeente op basis van een roekenbeheerplan.
- Volgens FRS werden op basis van de ontheffing in 2015 17 en in 2016 13 roeken gedood.